

Seat No. : _____

XZ-123

M.A. Sem. IV

April-2013

Economics

508 : Agricultural Economics

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : તમારા પ્રશ્નનો નંબર તમારી ઉત્તરવહીમાં લખવો.

1. કૃષિ અર્થશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા આપો. તેના સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્રની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
(અ) બેક આર્થિક સાહસ તરીકે ખેતીના વિશિષ્ટ લક્ષણો. 7
(બ) આર્થિક વિકાસમાં ખેતીનો ફાળો 7
2. ખેતી અને ઉદ્યોગની પરસ્પર નિર્ભરતા સવિસ્તાર સમજાવો. 14
અથવા
(અ) ખેત ધિરાણની જરૂરિયાત 7
(બ) નાબાર્ડનો ફાળો 7
3. ભારત જેવા વિકસતા દેશમાં ખેત ધિરાણની સમસ્યાઓ શું છે ? સંસ્થાકીય ધિરાણ તેને કેટલે અંશે દૂર કરી શકે છે ? 14
અથવા
(અ) ખેતી વિષયક વિકાસમાં મૂડીનો ફાળો 7
(બ) બિન સંસ્થાકીય ધિરાણના સ્ત્રોતો 7
4. જમીન સુધારણાનો ખ્યાલ સમજાવો. જમીન સુધારણાના પગલાં સવિસ્તાર ચર્ચો. 14
અથવા
(અ) ખેત વિષયક બજારનું માળખું 7
(બ) ખેત વિષયક બજાર વ્યવસ્થાના વિધેયો 7
5. નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરી, માત્ર તેનો નંબર (a, b, c અથવા d) તમારી ઉત્તરવહીમાં લખવો. 14
(1) નીચે આપેલમાંથી ખેતીક્ષેત્રનું મહત્ત્વ કયાં મૂળ તથ્યથી ઉદ્ભવે છે ?
(a) ખાદ્ય પુરવઠાનો સ્ત્રોત (b) વિદેશી ડુંડિયામણનો સ્ત્રોત
(c) ઔદ્યોગિક કાચા માલનો પુરવઠો (d) ઉપરના બધા જ
(2) નીચે આપેલામાંથી કયું બિન સંસ્થાકીય ખેત ધિરાણનું સ્ત્રોત નથી ?
(a) નાણાં ધીરનાર (b) વ્યાપારીઓ
(c) સહકારી મંડળીઓ (d) જમીનદારો

- (3) નીચે આપેલામાંથી કયું સંસ્થાકીય ખેત ધિરાણનું સ્ત્રોત છે ?
 (a) નાણાં ધીરનાર (b) વ્યાપારીઓ
 (c) કમીશન એજેન્ટો (d) વ્યાપારી બેંકો
- (4) મુખ્ય વ્યાપારી બેંકોનું રાષ્ટ્રીયકરણ કયાં વર્ષમાં કરવામાં આવ્યું ?
 (a) 1961 (b) 1969
 (c) 1968 (d) 1977
- (5) ટોચ મર્યાદાના કાયદા કેટલા તબક્કાઓમાં પસાર અને અમલમાં મૂકવામાં આવ્યા હતા ?
 (a) બે (b) ચાર
 (c) એક (d) ત્રણ
- (6) નીચે આપેલામાંથી કયું મુખ્ય બજાર વિધેય નથી ?
 (a) એકત્રીકરણ (b) વાહન વ્યવહાર કરવું
 (c) રૂપાંતરીકરણ (d) વિતરણ
- (7) મુખ્ય બજાર વિધેય કયું છે ?
 (a) ધોરણીકરણ અને શ્રેણીકરણ (b) પેકેજીંગ
 (c) વાહનવ્યવહાર કરવું (d) ઉપરના એકપણ નહીં
- (8) ખેત વિષયક ઉત્પાદનના લક્ષણો કયાં છે ?
 (a) ખેડૂત મુખ્યત્વે સ્વ જરૂરીયાતો સંતોષવા ઉત્પાદન કરે છે.
 (b) ઘણી ખેત વિષયક ચીજ વસ્તુઓ સંયુક્ત વસ્તુઓ હોય છે.
 (c) ખેડૂતનું ઉત્પાદન પર નિયંત્રણ મર્યાદિત હોય છે.
 (d) ઉપરનું બધાજ
- (9) ભોગવટો કરનાર ગણોત્તીયાઓ ગણોત સુધારણા થકી કયાં કાયમી હક્કો ભોગવે છે ?
 (a) સાંઘનું નિયમન (b) ગણોતની સલામતી
 (c) માલિકીના હક્કો (d) ઉપરના બધા જ
- (10) નીચે આપેલમાંથી, ખેતીક્ષેત્રની પુનઃવ્યવસ્થાના પગલાં તરીકે કયું સાચું નથી ?
 (a) જમીનનું પુનઃવિતરણ (b) ઘટકોનું એકત્રીકરણ
 (c) સહકારી ખેતી (d) સાંઘનું નિયમન
- (11) બ્રિટિશ સરકાર દ્વારા જમીનદારી વ્યવસ્થા કયાં વર્ષમાં ઉભી કરવામાં આવી હતી ?
 (a) 1793 (b) 1794
 (c) 1792 (d) 1795
- (12) ખેત વિષયક બજાર વ્યવસ્થાના પ્રશ્નોના સંદર્ભમાં નીચે આપેલમાંથી કયું સાચું નથી ?
 (a) મધ્યસ્થીઓની ઓછી સંખ્યા (b) નાના અને છુટા છવાયેલા ઘટકો
 (c) ફરજિયાત વેચાણ (d) અપૂરતી સંગ્રહ ક્ષમતા
- (13) નાબાર્ડ કયા વર્ષમાં અમલમાં મૂકવામાં આવ્યું હતું ?
 (a) 1983 (b) 1982
 (c) 1984 (d) 1981
- (14) ભારતમાં ખેત વિષયક જમીનનો મોટો ભાગ કયાં પાક હેઠળ આવે છે ?
 (a) રોકડીયા પાક (b) ખાદ્ય પાક
 (c) તેલીબીયા (d) બાગબાની પાક

Seat No. : _____

XZ-123

M.A. Sem. IV

April-2013

Economics

508 : Agricultural Economics

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Write the no. of the questions as per the question paper.

1. Define Agricultural Economics. Discuss the nature and scope of Agriculture Economics. **14**

OR

(a) Special characteristics of agriculture as an economic enterprise. **7**

(b) Role of agriculture in economic development. **7**

2. Explain in detail interdependence between agriculture and industry. **14**

OR

(a) Need of agricultural finance. **7**

(b) Role of NABARD. **7**

3. What are the problems of agricultural credit in developing country like India ? To what extent institutional credit removes them ? **14**

OR

(a) Role of capital in agricultural development. **7**

(b) Sources of non-institutional credit. **7**

4. Explain the concept of land reforms. Discuss land reform measures in detail. **14**

OR

(a) Structure of Agricultural Market. **7**

(b) Functions of Agricultural marketing. **7**

5. Choose the right answer and write only the no. i.e. (a, b, c or d) in your answer sheet. **14**

(1) The significance of Agriculture arises from which of the following basic facts ?

(a) Source of food supply (b) Source of foreign exchange

(c) Supply of industrial raw material (d) All of them

(2) Of the following, which is not the non-institutional source of agricultural credit ?

(a) Money lender (b) Traders

(c) Co-operative Societies (d) Landlords

- (3) Of the following, which is the institutional source of agricultural credit ?
 (a) Money lenders (b) Traders
 (c) Commission agents (d) Commercial banks
- (4) Nationalisation of major commercial banks was done in the year
 (a) 1961 (b) 1969
 (c) 1968 (d) 1977
- (5) Ceiling laws were enacted and enforced in _____ distinct phrases.
 (a) two (b) four
 (c) one (d) three
- (6) From the following, which one is not the principle marketing function ?
 (a) Assembling (b) Transporting
 (c) Processing (d) Dispersion
- (7) Principle marketing function is
 (a) standardization and grading (b) packaging
 (c) transporting (d) None of the above
- (8) Which of the following are the characteristics of agricultural production ?
 (a) Farmer produces chiefly for his own needs.
 (b) Many agricultural commodities are joint products.
 (c) Farmers control over production is very limited.
 (d) All the above
- (9) Which of the following are the permanent rights enjoyed by the occupancy tenants due to tenancy reforms ?
 (a) Regulation of rent (b) Security of tenure
 (c) Ownership rights (d) All of these
- (10) Of the following which one is not the correct measure of reorganization of agriculture ?
 (a) Redistribution of land (b) Consolidation of holdings
 (c) Cooperative farming (d) Regulation of rent
- (11) Zamindari system was created by the British Government in the year ?
 (a) 1793 (b) 1794
 (c) 1792 (d) 1795
- (12) Which of the following is not correct with regard to problems of agricultural marketing ?
 (a) Small no. of middleman (b) Small & scattered holdings
 (c) Forced rules (d) Inadequate storage capacity
- (13) NABARD came into force in the year
 (a) 1983 (b) 1982
 (c) 1984 (d) 1981
- (14) The major part of agricultural land in India is under
 (a) Cash crops (b) Food crops
 (c) Oil seeds (d) Plantation crops